

Norsk Vanns innspill til:**Høring i Helse- og omsorgskomiteen 14./15. oktober 2024 vedr. Prop. 1 S (2024-2025) fra Helse- og omsorgsdepartementet****Vannbransjens hovedutfordringer**

Vann- og avløpstjenestene gir oss rent vann i springen og rent vann i naturen. Svikt i disse vil ha store konsekvenser for bl.a. helse, miljø og sikkerhet i samfunnet. Uten disse tjenestene stopper Norge opp. Dette til tross, er det begrenset oppmerksomhet og kunnskap om vann- og avløpssektoren både hos beslutningstaker og innbyggere.

Norsk Vanns beregninger fra 2021 viser et investeringsbehov på om lag 330 milliarder kroner i de kommunalt eide vann- og avløpsanleggene fram til 2040. I dette tallet er ikke medtatt investeringer for å etablere nitrogenfjerning i Oslofjord-regionen, ei heller investeringer som følger av revidert avløpsdirektiv. I tillegg vet vi at kostnadene i anleggsprosjekter har økt med mer enn 25 prosent bare for årene 2021 og 2022, ifølge SSBs byggekostnadsindekser. Viktige utfordringer og kostnadsdrivere er befolkningsvekst, skjerpede myndighetskrav, klimatilpasning, styrket sikkerhet, samt behov for å skifte ut større deler av vann- og avløpsinfrastrukturen.

Behovet er stort for kompetanse og arbeidskraft, både i den offentlige og den private delen av vannbransjen.

Man vil også være avhengig av at de ulike aktørene har tilgjengelig kapasitet når investeringstakten øker. Rundt 75 % av vann og avløpsgebyrene benyttes til kjøp av varer og tjenester. Små og sårbare kompetansemiljøer har særlige utfordringer. Større enheter eller økt samarbeid vil være nødvendig for å få løst oppgavene.

Dette bildet innebærer også muligheter for den enkelte virksomhet og for Norge som nasjon.

Investeringene vil gi økt verdiskaping og sysselsetting, og potensial for å stimulere til bærekraftige løsninger med redusert klimafotavtrykk. Bedre utnyttelse av ressursene vil bidra til en styrket sirkulær økonomi. Det må satses på innovasjon og teknologiutvikling, slik at vannbransjen kan løse utfordringene på en bærekraftig og kostnadseffektiv måte. Et stort hjemmemarked kan bane vei for eksportrettet industri- og kompetanseutvikling.

Post 21 Spesielle utgifter

Norsk Vann er fornøyd med regjeringens nasjonale mål for vann og helse som ble lagt frem i februar. Målene og den tverrsektorielle gjennomføringsplanen er ambisiøse, og vi stiller spørsmål ved at regjeringen legger opp til det samme beløpet for å følge opp disse målene i 2025, som i inneværende budsjettår er på 1 million kroner. Norsk Vann mener at staten må prioritere dette arbeidet for å komme i mål med tiltakene i gjennomføringsplanen.

Norsk Vann oppfordrer Stortinget til å sette av flere midler til gjennomføringen av nasjonale mål for vann og helse.

Bedre statlig innrapporteringsystemer

Mattilsynet skal ha særlig oppmerksomhet på sikkerhet og beredskap i vannforsyningen. Norsk Vann mener at staten må prioritere en heldigitalisert løsning for innrapportering av data til nasjonal vannstatistikk, herunder de statlige innrapporteringsystemene Mattilsynets skjematjenester (MATS), Miljødirektoratet og KOSTRA (SSB).

I Riksrevisjonens rapport «Myndighetenes arbeid med trygt drikkevann» (Dokument 3:8 2022-2023) bekrefter de denne utfordringen: «Undersøkelsen viser at Mattilsynets

rapporteringsordning for vannverkene ikke gir god nok styringsinformasjon om status for drikkevannssystemene i Norge. Helsemyndighetene har i lengre tid vært kjent med at rapporteringsordningen er mangelfull uten at dette har blitt fulgt opp.»

Norsk Vann mener at Stortinget må sette av tilstrekkelig midler slik at Mattilsynet kan prioritere et konkret arbeid med å lage et nytt innrapporteringsystem for kommunene og vannverkseierne, som er både funksjonelt og brukervennlig.

**Til kapittel 714 Folkehelse. Post 60 Kommunale tiltak:
Utvidelse av program for teknologiutvikling i vannbransjen**

Norsk Vann mener at program for teknologiutvikling i vannbransjen må videreføres for å sikre trygg vannforsyning, men at det også må utvides for å sikre en mer bærekraftig, kostnadseffektiv, miljø- og helsemessig trygg overvanns- og avløpshåndtering. Vi mener dette må kobles til arbeidet med oppfølgingen av nasjonale mål for vann og helse.

Siden oppstarten i 2021 gjennomføres programmet nå i regi av FHI, og mottar mange gode søknader. Her kan kommuner søke om støtte til å utvikle eller teste ut ny teknologi, i samarbeid med leverandørindustrien, og målet er at mer kostnadseffektive og bærekraftige løsninger skal tas i bruk. Programmet retter seg mot kommunen som vannverkseier og eier av infrastruktur knyttet til drikkevannsforsyning.

Med de enorme investeringene som skal gjennomføres på avløpsområdet fremover, grunnet myndighetskrav som nitrogenrensing i Oslofjorden og EUs reviderte avløpsdirektiv, er behovet for kunnskapsbygging og potensialet for gevinster ved å utvikle, tilpasse og prøve ut ny teknologi minst like stort på avløpsområdet. Det er derfor ønskelig med en lavterskel støtteordning også på avløpsområdet, og vi ber om at programmet utvides til dette, med bidrag over KLDs budsjetter.

Norsk Vann mener at program for teknologiutvikling i vannbransjen må videreføres og utvides slik at ordningen vil gjelde utfordringer på hele vann- og avløpsområdet. I statsbudsjettet for 2025 bør midlene i ordningen økes til 50 millioner kr.